

zsákuccába futott-e és akárhogynézünk is, a zsidóság kisebbségi sorsra jutott. Miről van hát szó, az asszimilációval van baj vagy a társadalommal? Pap elfogadja a társadalmat, úgy, ahogy van és inkább a zsidón akar változtatni, holott a társadalom formálta ilyenné. Új társadalomról hát nem esik szó nála, ama társadalomról, amely a zsidókérdés helyett az osztálykérdést tisztázza, hogy ezzel gyökerében irtsa ki a társadalmi ellentéteket.

Pap Károly, aki könyvét aféle vitairatnak szánta és kiinduló támaszául egy zsidó mozgalomnak, amely nem asszimilációra, nem cionizmusra, hanem egy új ghetto megalakítására törekszik, elfelejti, hogy a ghetto, a zsidóság izolációs életkerete sohasem vette elejét a zsidóellenességnek, sőt felfokozta. „A magyarság meg fogja engedni, hogy a zsidóság önmagával rendelkezék, nem csak, mert ez egyaránt erkölcsi és nemzeti kötelessége, hanem, mert ezzel a saját maga javát fogja elsősorban szolgálni,“ — írja csaknem a népi lovagiasságra apellálva a szerző. A keleti kapitalista országok zsidósága szomorú példákat szolgáltatna Pap Károlynak a nemzetiségi élet „értelméről“. A fejlődés túlhaladta a ghetto korszakot és azt visszahívni merénylet a társadalmi fejlődés ellen. Zsidó nemzeti kisebbségről csak ott lehet beszélni ahol önálló nyelv és kultúra dokumentálja a máshová tartozást. A zsidóság évszázadokon át szenvedte az izolációs törekvések eredményeit és ha az asszimiláció sem hozta meg azt a javulást, amit remélt, ez csak azt jelenti, hogy a társadalmi fejlődésnek még egy magasabb fokára kell elérkezni, ahol a zsidóság nem-termelő rétegei a gazdasági rend átalakulásával kikerülnek a fölöslegessé vált aszociális gazdasági pozíciókból és a társadalom ezzel megszabadul a zsidókérdéstől.

A zsidókérdéssel való minden egyéb kísérletezés nem más, mint modern messzianizmus.

Ujvári László

CANNON PROFESSZOR ÉS A TUDOMÁNY MAI HELYZETE. A XV. nemzetközi fiziológiai kongresszus méreteiben és jelentőségében egyaránt kiemelkedő jelensége volt a tudományos életnek. Augustus 9-én kezdte meg tanácskozásait a leningrádi Uricki-palota nagytermében 38 ország ezeröttszáz delegátusa jelenlétében. A megnyitó beszédet Pavlov professzor tartotta, aki rámutatott arra, hogy a tudósok a mai kiélezett nemzetközi helyzetben nem elégedhetnek meg speciális tudományáguk minél alaposabb és mélyebb megvitatásával, hanem hitet kell tenniük a béke mellett is, mert a béke fenntartását egyformán megkívánják úgy emberi, mint tudományos érdekeik. „Bármily különbözők is vagyunk, — mondotta — összeköt bennünket az a közös feladat, melynek életünket szenteltük. Mint bajtársak, munkatársak gyűltünk össze, mindnyájan azon dolgozunk, hogy az észszerűség alapján az egész emberiséget véglegesen összefogjuk. De ha háború ütne ki, akkor sokan közülünk szembekerülnének egymással a tudomány területén is, amint az már eddig is annyiszor megtörtént. S akkor nem gyűlhetnénk úgy össze, mint most. S a tudományos értékeket is másképp bírálánk meg. Megértem a szabadságharc nagyságát, de tagadhatatlan az, hogy a háború önmagában véve vad eszköz az élet nehézségeinek megoldására s méltatlan az emberi észhez s az emberiességhez.“

A kongresszus négy teljes ülést tartott s munkája fő részét a különböző albizottságok ülésein végezte, ahol a modern fiziológia speciális kérdéseivel foglalkoztak tüzetesen. Walter Cannon, a híres amerikai fiziológus, aki az idegrendszer kémiai folyamatait illető kutatásaival, Pavlov mellett, a fiziológia egyik legnagyobb nemzetközi szaktekintélye az

első plenáris ülésen tartott beszédében azt a társadalmi légkört elemezte, melyben a nyugati tudományos kutatók élnek és dolgoznak. Cannon felszólalása mély nyugtalanságot fejezett ki. „A világ az utolsó évek folyamán gyökeres és váratlan változásokon ment keresztül. Kormányok, melyekről azt hittük, hogy erős hagyományi alapokon nyugosznak, nyomtalanul eltűntek és új kormányformáknak adták át helyüket. Új hatalmi tényezők jelentek meg. A gazdasági világválság következtében erősen csökkentették a tudományos munkára fordított kiadásokat... Világhírű tudósok, kiknek a tudomány sokat köszönhet, elvesztették állásukat s inséget szenvednek. Több egyetem becsukta kapuit, mások még léteznek ugyan, de nem menedékhelyei többé a tudósoknak, nem műhelyei az igazság szabad kutatásának s nem melegágyai minden új gondolatnak. Mi, a tudomány emberei, kik többnyire szoros kapcsolatban állunk az egyetemekkel, szorongó aggodalommal nézzük ezt a fejlődést. Komor kérdések merülnek föl bennünk: Mi, pl. a fiziológus vagy a biokémikus társadalmi szerepe? Melyek azok a feltételek, amelyek növelik vagy csökkentik hasznosságát a társadalom számára? Ezek a feltételek léteznek-e még? Mit kell tenni, hogy a tudományos kutatás jogait megvédelmezzük s folytonosságát biztosítsuk? Az emberiség történetében nem régi jelenség az a tudós, ki egész életét kizárólag kutatásainak szenteli. Különösen új a mi tudományunk. Érezzük azt, hogy tettünk már eddig is valamit az emberiségért. Behatoltunk az emberi test belső folyamatainak titokzatos birodalmába, s a mi kutatásaink által szerzett ismeretek teszik lehetővé az orvosok számára, hogy a betegeket, az elavult empirikus módszerek helyett, tudományosan vizsgálják és kezeljék. De még fontosabb felfedezéseket is várhatnak tőlünk. Előttünk áll az a nagy feladat, hogy az állati és emberi szervezet növekedésére óriási befolyást gyakorló belső kiválasztó mirigyek működését alaposan kikutassuk és irányításuknak módszerét s eszközeit felfedezzük. Másik hatalmas problémánk a magasabb idegközpontok működésének a tanulmányozása. Kongresszusunk elnöke, Pavlov professzor, mint tudjuk, hosszú élete teljesítményének javát fordította ennek a problémának a kutatására. De a mi teljesítményeink nem egy nemzet vagy akár egy faj képviselőinek teljesítményei. Csak úgy voltak lehetségesek, hogy tapasztalatainkat és eredményeinket becsületesen kicseréltük. S a még előttünk álló problémák sem férnek meg a nemzeti keretek között. Az egész emberiséget érintő kérdések foglalkoztatnak bennünket s ha meg akarjuk oldani őket, úgy a határok által nem korlátozott szabad kutatásra és közös munkára van szükségünk.

Mi, tudományos kutatók, hajlamosak vagyunk az individualizmusra s azt hisszük, hogy érdektelenül kell elhaladnunk az aktuális kérdések mellett, hogy kizárólag speciális kérdéseink kutatásának kell szentelnünk magunkat. Túl keveset törődünk munkánk jelentőségével, a múlt örökségével való kapcsolatainkkal s a bennünket, fajra és nemzetre való tekintet nélkül összekötő általános emberi értékekkel. Azt hiszem, hogy véleményünk csak egységes lehet, ha azt kutatjuk, hogy mit tettünk eddig és mi a tennivalónk még. Maguk a tények tanuskodnak társadalmi fontosságunk mellett. A jövő civilizációjának vagyunk a kutatói és pionirjai. Ez a nemzetközi összejövetel a legmegfelelőbb hely arra, hogy a munkánkat fenyegető veszélyekre a figyelmet felhívjam. A föld ama részein, hol politikai viszálykodások dúlnak, a tudós munkája lehetetlené válik. Vannak olyan kormányok, melyek ugyan felhasználják a többi országok tudományos eredményeit, de nem járulnak hozzá erejükhöz mérten a tudományos kutatásokhoz. Munkánk egy másik akadálya abban rejlik, hogy bizonyos társadalmi szervezetek és bizonyos ellenséges érdeklődő érdekcsoportok tagadják a fiziológiai kutatások szabadságát. Volt

olyan idő, amikor a tudományos kutatás teljesen alá volt vetve az összes szellemi területeken korlátlan tekintélyt követelő Egyház elnyomó ellenőrzésének. A világháború, de különösen a gazdasági válság kitörése óta számos ország jelentősen csökkentette a tudományos intézményekre fordított kiadásait. Az Egyesült Államokban a tudományos munka támogatására fordított összegek a költségvetés félszázalékát sem teszik ki, (a fiziológiai kutatásokra ennek az összegnek természetesen csak kicsiny töredéke jut). A társadalom szervezete nem akarja követni az állati szervezet példáját, mely az inséges időkben csökkenti a kevésbé fontos szervek ellátását, anélkül azonban, hogy az agy ellátását csökkentené. Szerencsére ez a tekintetnélküliség nem egészen általános. Akadnak kormányok, melyek még mindig jelentős összegekkel járulnak hozzá a tudományos kutatásokhoz. Örömmel hallok, hogy annak az országnak, melynek most vendégei vagyunk a tudományos munkák fejlesztésére fordított kiadásai viszonylag magasabbak, mint bármely más országéi. Ez az eljárás nagy bölcseségről és tisztánlátásról tanuskodik s méltán például szolgálhat a többi országok számára. Minden nemzetnek szüksége van a tudományos eredmények és gondolatok szabad cseréjéből származó előnyökre, mert azoknak, akik felhasználják a múlt eredményeit, nem szabad elfeledniük, hogy kötelességeik vannak a jövővel szemben."

TUDOMÁNY, AKADEMIA OROSZORSZÁGBAN. A francia tudósok egy csoportja Oroszországban járt s tapasztalatairól különböző helyeken beszámolt. Alábbiakat egyik ilyen, a párisi *Le Mois*-ban közzétett tanulmányból vesszük. „Az orosz Tudományos Akadémia elsődrendű szerepet játszik az ország gazdasági fölépítésében. Az Akadémia Leningrádban székel; 93 rendes, 68 tiszteletbeli és 300 levelező tagot számlál; elnöke a 88 esztendőes *Karpinszkij* tanár. A rendes tagok alkotják az Akadémia közgyűlését, mely évente ötször vagy hatszor ül össze, kitzúzi az ülések dátumát és a főbb megvizsgálandó kérdéseket. Az Akadémia munkássága az intézetekben, a laboratóriumokban, a kísérleti telepeken, a bizottságokban, a muzeumokban zajlik. Az Akadémia könyvtára kb. 4 millió kötetet számlál. Számos intézet olvadt be az Akadémia szervezetébe, mely viszont fiókinézeteket és telepeket létesített a Moszkvától és Leningrádtól legtávolabb eső országrészekben is. Az Akadémia költségvetése az 1928. évi 4 millió rubelről ebben az évben 45 millióra emelkedett. Az Akadémia hol egyik, hol másik városban tartja üléseit, gyakran több ezer főnyi hallgatóság jelenlétében. „Az Akadémia fő célkitűzése, — mondja *Korel* tanár, — megteremteni a tudományos elmélet s a szocialista építés gyakorlatának legszorosabb egységét, anélkül, hogy ez a legcsekélyebb mértékben is csökkentené a tudományos elmélet szerepét és megszükitené az általa vizsgált problémák körét.“

A tudósok kiképzése az akadémikusok irányításával a tudományos intézetekben folyik. Az egyes szakokban való kiképzés időtartama 3 esztendő. Az utóbbi négy esztendőben 115 jelöltet avattak fel. A jelenlegi jelöltek száma 300. Az Unió nemzeti köztársaságait illetően az Akadémia különösen a nemrég még primitív műveltségű helyi nemzeti lakossághoz tartozó tudósok kiképzésén fáradozik. (Tadzsikisztánban pl. senki sem tudott írni-olvasni...)

Asmus tanár felvilágosításai szerint az egész oroszországi tudományos szervezet új típusú specializálódásra és munkamegosztásra épült. A tudományos fejlődés ezáltal arra törekszik, hogy a tudósoknál egybekapcsolja a mély és részletes specializálódás elvét s a tudományos kutatások differenciált és sajátos ágában betöltött szerepük tudatát az